אלמה אמר רבי זירא הכתוב נתקו לעשה. אין זה כשאר לאו הניתק לעשה דבפ׳ בתרא דחולין (דף קמא.), ובפ׳ ג׳ דמכות (דף יד. טו. טח.) כגון לאו דגזילה ולקטו שכחה ופיאה וומר [יד] ולא יוכל לשלחה כל ימיו דל״כ מאי פריך דלגלגל משום לאו דלא תעשון והא ניתק לעשה הוא אלא הוי כמו נתקו הכתוב מטומאה חמורה לטומאה קלה [טו] דבשאותו ואת בנו (חולין פ:) דרשינן ולגדר לא ירלה לימד על כל הפסולים שבשור ושה שהם בלא ירלה וכתב רחמנא ממחוסר זמן מיום השמיני והלאה ירלה להוציאו מכלל שאר פסולים שהם בלא ירלה ולומר דבהאי ליכא אלא עשה כעין דבר שהיה בכלל ולא לידון בדבר החדש בסוף פ״ק דתמורה (דף יג.) וכעין זה הוי בדד יצב דמלורע בפ׳ אלו דברים (פסחים סז.) דאמרי׳ שהכתוב נתקו לעשה והוציאו מכלל שאר טומאות שהם בלא אלו דלא יטמאו את מחניהם ולהכי פריך לילקי משום דמפורש בגופיה לאו בהדיא כדדרשינן מנלא תעשון וכן פי׳ בקונטרס אבל בפרק אותו ואת בנו (חולין פא.) פירש בקונטרס דהוי כשאר לאו הניתק לעשה דעלמא דמיום השמיני והלאה ירלה משום קודש זמנו לא ירלה והניחהו עד שיעבור זמנו [טו] וקשה מהך דשמעתא וכי תימא דהכי פריך משום דאיכא נמי לאו דלא תעשון לא תאכלו אלא לשמו חייב הויאיל וראוי לשלא לשמו חייב בפנים [יא] אי הכי לשמו נמי ניחייב הויאיל וראוי לשלא לשמו בפנים [יב] בעי עקירה מתקיף לה רב הונא [יג] וכי יש לך דבר שאינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו ולא והרי מילקי נמי לילקי. השומט מחוסר זמן [ז] דהא משכן דגלגל דהיא במת ליצור פנים הוא שאהל מועד של מדבר היה שם וקאמר רחמנא ביה נמי לא תעשון: **אלמה אמר רבי זירא.** בפ׳ אותו ואת בנו (חולין פ:) דקתני קדשים בפנים [יד] קופא את האדבעים משום לאו דאותו ואת בנו והוינן בה ולילקי נמי משום לאו דמחוסר זמן דתניא מנין שכל [טו] הפסולים שבשור ושבשה שהן בלא ירלה ת״ל ושור ושה שרוע וקלוט ומחוסר זמן פסול הוא ומשני ר׳ זירא הנא לאו דמחוסר זמן דהכתוב נתקו לעשה דכתיב ביה עשה ימיה כדמפרש התם למימרא שהוציאו ונתקו מכלל לאו דלא קאי עליה [ט] בלאו דשאר פסולין והשתא דאמרת הכא לאו בהדיא כתיב ביה לילקי עליה: (**דלמא**) **ת״מ.** דמשני נמי התם דלא לקי לרבנן דפליגי עליה דרבי שמעון דלא דרשי דאהאי לא תעשה דאותו ואת בנו דשני ר׳ זירא עלה מיתוקמא התם דלא כר״ש אבל לר׳ שמעון ה״נ דלקי אלאו דמחוסר זמן בפנים: **רב נחמן בר יצחק אמר.** לר׳ שמעון נמי לא לקי דתמחוסר [ט] זמן בפנים דגלגל לגבי שילה חוץ דהוא לגבי חובות הוא״ל דאיכא הני מילי דאכל לר׳ שמעון ה״נ דלא לקי אלאו דמחוסר זמן בפנים: **רב נחמן בר יצחק אמר.** לר׳ שמעון נמי לא לקי דתמחוסר [ט] זמן בפנים דגלגל לגבי שילה חוץ הוא לגבי חובות הוא״ל דאיכא כאר להקרבתו [י] הלכך בחוץ הוא דאשכחן ביה לא תעשה דאשכחן ביה לא תעשה ומשום מיעוט בדבר אחד אמר רב ששת תני דזיר דזעירי קבעוה תנאי דרב ששת לא קבעוה תנאי א״ר [יא] חלקיה (דבי) רב [יב] טובי לא שנו אלא לשמו [יג] אבל שלא לשמו חייב הויאיל וראוי לשלא לשמו בפנים [יד] אי הכי לשמו נמי ניחייב הויאיל וראוי לשלא לשמו בפנים [טו] בעי עקירה מתקיף לה רב הונא [יז] וכי יש לך [יח] דבר שאינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו ולא והרי איכא לא תעשה דלא יוכל דר׳ לא״ל דאיכא הני מילי דאכל לר׳ שמעון ה״נ דלא לקי אלאו דמחוסר זמן בפנים: **כשעת איסור הבמות.** קס״ד במדבר ושילה ובית עולמים: **אחר חלות.** דל״ד דמנוי זמיניה: **לרם נמי ניחייב.** דהא מתקבל בפנים: **קודם חלות.** דהוי מחוסר זמן לשמו: **כשעת היתר הבמות קאמר.** כמו בגלגל ובגבעון דהותרו במות יחיד לעולה ושלמים ואשמעינן קרא לגבי חובות איכא לא תעשה ולאו משום מחוסר זמן דהא חזו בבמה גדולה: **איסור במה נו.** לקרבן זה: **היתר במה לחבירו.** לעולה ושלמים דנדבה וסיפא ה״ק יכול אף בשעה שהוא מותר בבמה כגון קודם חלות שהוא [יא] לשלמים ת״ל כו׳ [יב] בשעה אחד בבמה גדולה לשחוט פסחיהם: **דזעירי קבעוה תנאי.** למימרא בתמיהתן מלורע בהדיא: **דרב ששת לא קבעוה תנאי.** ומיהו אנן משגיחן לה בגמרא וקבעינן לה בגמ׳ הכי כלל חסורי מחסרא דהש״ס: **רב חלקיה.** אאשם קאי ולא אחטאת דאילו חטאת פסולה שלא לשמו בפנים: **לא שנו.** דפטור בחוץ: **אלא לשמו.** ואפילו סתמא דבהאי שמא אינו מתקבל עכשיו בפנים: **אבל שלא לשמו.** כגון לשם עולה וזשם זה הוא רלאו לבא לפנים דכל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרין חוץ מן הפסח והחטאת [יז]: **אי הכי כי שחיטו ליה לשמו בחוץ נמי ניחייב.** דהא רלאו היה לעקור שם זה ממנו ולבא לפנים: **מחוסר עקירה.** וכל כמה דלא מיעקר שם אשם מיניה סתמיה לאו למיעקר קאי ולאו רלאו הוא: **וכי יש לך דבר שאינו כשר לשמו.** לפנים: **וכשר שלא לשמו.** אפי׳ [יח] דקי״ל לעיל (דף ב.) כל הזבחים כשרין שלא לשמן ה״מ היכא דכשרין לשמן אבל מחוסר זמן בבעלים זה שאינו כשר לשמו היאך יוכשר שלא לשמו:

פסח

דמועלין משום דראוין לאחר זמן ובתמורה בפרק אלו קדשים (דף יט.) גבי אשם בן שתים והביאו בן שנה אמר ר׳ שמעון כל עצמן אינן קדושים משום דכל מידי דלא חזי ליה לגופיה לא נתחל ליה קדושת הגוף ופריך התם מאי שנא ממחוסר זמן דלא חזי ליה לגופיה [יח] (לא נתחל ליה קדושת הגוף) ואמר ר״ש דקדוש פירוש במתני׳ דהכא דתנן מחוסר זמן רבי שמעון אומר בלא תעשה ומשני דאיתקוש לבכור דקדוש לפני זמנו וקרב לאחר זמן והשתא מינה מחוסר זמן מודין אף אותן מאי טעמא דל״ר שאינו לא הגיע זמנן מחוסר זמן שאין ראוי לשום קרבן אבל דבר שראוי לקרבן אחר ולקרבן זה שהוא מקדישו אינו ראוי לא נתחל ליה קדושת הגוף ופסח קודם חלות דקדוש לר׳ שמעון וכן חטאת ואשם דזב וחבה ויולדת ומלורע דקדושים קודם זמנן כדתנן בפירקין (לעיל קיב.) ולא פליג ר׳ שמעון ובתורת כהנים בפ׳ אחרי מות [ט] קאמר נמי רבי שמעון והשומטן בחוץ בלאו הכי אין מחוסר זמן בגופו ולא דמי לאשם בן שתים והביאו בן שנה דמחוסרי זמן בגופן וא״ת דמחוסר [ז] זמן היאך קדוש הא אמרינן לעיל בפ״ק (דף יב.) לילה לקדושה יום להרצאה אבל ביום שביעי לא ובבכורות פרק הלוקח בהמה (דף כא.) קאמר ר״ש מחוסר זמן נכנס לדיר להתעשר ליף מבכור דקדוש לפני זמנו ופריך ואדליף מבכור לילף מקדשים אלמא משמע דקדשים קודם זמנן לא קדשי וי״ל דאסור להקדישם אבל אם הקדישם אוקי [יא] זמנם קדושין אלא דעבד איסור דרחמנא אמר [יא] מיום השמיני אין הא קודם לכן לא אבל מעשר לרבי שמעון שרי להכניסו תוך זמנו לדיר להתעשר כדיליף התם מעשר העברה העברה מבכור והא דלא ניחא ליה למילף תחת תחת מקדשים דניחא ליה למילף העברה טפי משום דהעברה דתרוייהו משתעי שמעבירה להקדישה ויש ליתן טעם לרבא דרש תמורה (דף ד:) היאך מחוסר זמן קדוש קדושת הגוף דכל היכא דאמר רחמנא לא תעביד לי עביד לא מהני ושמא לענין זה יליף תחת תחת ממעשר או שמא יש טעם אחר: **דזעירי קבעוה תנאי.** משום דמלורע יש בו טומאה כעין זב וחבה ויולדת אבל מזיר דלא דמי להו שייריה וכן בכריתות בפרק ארבעה מחוסרי כפרה (דף ח:) נמי אשכחן דתני זב וחבה ויולדת ומלורע והתם מפרש מאי טעמא לא תני מלורע ומלורעת דלקתני זב וחבה וניחא השתא דזעירי דבמזיר בלא מלורע קני דאיכא תרתי בזיר טמא מביא אשם [ט]:

עין משפט נר מצוה

יח א ב מיי׳ פ״ז מהל׳ קרבן פסח הל׳ ב:
יט ג ד מיי׳ פי״ח מהל׳ מעה״ק הלכה ט:
כ ה מיי׳ שם הלכה י:

תורה אור השלם

1. לא תוכל לזבח את הפסח באחד שעריך אשר יהוה אלהיך נתן לך:
דברים טז, ה

מוסף רש״י

מנין לזובח פסח בבמת יחיד. במה קטנה, לכני נקט במת יחיד ולא במת ליצור, דבמת ליצור בשעת איסור הבמות ליכא, דשעת איסור הבמות לאחר שנבחר משכן שילה ומשתרב היה לשם היתר עד שנבנה בית עולמים, ומשנבנה חזרו לאיסורם ושוב לא היה לשם היתר: שהוא בלא תעשה. אבל כמת דשחוטי חוץ ליכא. ומוקי לה בקודש מלות, דמחוסר זמן הוא להתקבל בפנים, דכתיב אשר יקחו מתוך הבקר ואל פתח אהל מועד לא הביאו, הראוי לפתח אהל מועד מייב עליו ושאינו ראוי לפתח אהל מועד אינו חייב עליו, ולקי מהכא דמחוסר זמן כתוך אע״פ שאינו בכרת, בלא תעשה מיהא הוי, דואיל וראוי לבא לאחר זמן: יכול אף בשעת היתר הבמות כן. יהא בלא תעשה זה דהא לא הותרה במת יחיד אלא לדבר הנידר ונידב ולהי אלו לבנים בשעת איסור: תלמוד לומר. דהאי לאו דהכא לא משתעי אלא בשעת איסור הבמות והכי משמעינן ליה לקרא לא תוכל לזבוח את הפסח בבמת יחיד בזמן שכל יכולתכל בשער אחד וכו׳ כי אם אל המקום אשר יבחר שם תזבחנו (פסחים צא.) לא שנו. דאשם כתוך מחוסר זמן בבעלים פטור אלא לשמו. דאיתו לאו לשמו בפנים אבל שלא לשמו כגון לשם עולה או לשם שלמים חייב שכן לאו לפנים כיולא בו בפנים, דכל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרין אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה חוץ מן הפסח בזמנו והחטאת בכל זמן (יומא סב.):

מסורת הש״ס

א) [חולין פ:], ב) בעי״ז לעיל נב. פסחים סד., ג) פסחים לא. תוספ׳ פי״ג ה״ז, ספרי ראה קלב, ירושל׳ מגילה פ״א הי״א ע״ש כה״ע, ד) [יומא סג.], ה) ע׳ בתו׳ לעיל קיב. ד״ה והכי, ו) [מנחות מז:], ז) לעיל ב., ח) נדה לג., ט) עי׳ ל״ק, י) פרש׳ ר ה״ח, כ) עי׳ רש״ק.

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ ולאו לבלא לשמו בפנים (בגמ׳) תו״מ. וע״כ גירסת רש״י מחוסר: (ב) רש״י ד״ה אלמה וכו׳ בלא קאי עליה לאו בלא כל״ל ואות ב׳ נמחק: (ג) ד״ה רב נחמן וכו׳ זמן הס״ד ואח״כ מ״ה פנים:

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה היתר וכו׳ ביום השמיני אין הא קודם לבן לא. עיין יומא דף סג ע״ב:

שינויי נוסחאות

א) כמ׳ יתומי תנאים ואמוראים כתב מדקאמר ליה אלמה אמר רבי זירא ולא אמר ליה והא מר הוא דאמר שמעון מיום דרבי זירא לאחר היה. עכל״ק: ב) א״ל (מנחו״י) דילמא הני מילי לרבנן אבל לרבי שמעון כו׳ (ש״מ. וכ״ה ברש״י): ג) ל״ל ניחייב (ש״מ) וכ״כ בכש״י: ד) ל״ל לא לעולם (ש״מ): ה) מיכח קאי לוקמא בכתה״י. וכלכ״י גרים קאמר: ו) ל״ל בר (ש״מ): ז) זמן בפנים דהא (ש״מ): ח) בפנים השני סופג (ש״מ). וכעי״ז בכתה״י: ט) ל״ל לבל (כי״מ): י) להקרבתן (ש״מ): יא) שהוא כשר לשלמים (ש״מ): יב) בד״ו כאן הס״ד ומה״ל בשער אחד. וכ״ה בל״ק: יג) ל״ל ואע״ג (כי״י): יד) ונוהר ומחזיר גרושתו ואנוסתו דלא יוכל כו׳ כל״ל (צ״ק), וכב״ש גרים ונוהר ומימר ולא כו׳: טו) דאיכא נמי תרי (ב״ש): טז) ל״ל ולדיש לקדש (צ״ק): יז) ל״ל הא דאי (צ״ק): יח) לגופיה ונתחא ליה קדושת הגוף דאמר ר״ש וכו׳ כל״ל (צ״ק): יט) ל״ל לשום (צ״ק): כ) ל״ל ומחוסר (ב״ש): כא) ל״ל קודם זמנם קדושים כל״ל (ב״ש):

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

פרת חטאת פרק ארבעה עשר זבחים קטו.

פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא. פי' בקונטרס ואין זה אלא לשמו משמע שרולה לומר דכיון דשלמים הוא כששוחטו לשם שלמים היינו לשמו וא"ת והלא כששחטו לשם עולה או לשם זבח אחר הוי נמי שלמים כדאמרי' בפ"ק (לעיל מ:) לכל דשחיט ליה שלמים ליהוי וי"ל דמ"מ כיון דשלמים הוא הרי הוא כשר לשמו ושלא לשמו כגון לשם שלמים ולשם זבח אחר:

מחוסר זמן בבעלים. תעולה דוקא קלי ולא אחיך:

או שהיו בני שתי שנים ושחטן פסולין. הך בריימתא איתא בפ' התכלת (מנחות מח:) והכא והתם קתני פסולין ועוד תניא התם בחידך בריימתא פסולין ומעובד לורתן ויצאו לבית הסריפה ותימה דבתמורה בפ' אלו קדשים (דף יט:) תניא אשם בן שנה והביאו בן שנה שתים בן שתים והביאו בן שנה פרים ולא עלו [ה] לשם בעלים לשם חובה ר"ש אומר כל עצמן אינן קדושים וי"ל דכאן לשמו כאן שלא לשמו דמשני הכא דמ"ש קשיא דא"ל כרב הונא דמקשי אשם לאחטאת ותנא טפל וה"ה עיקר ת"ש [ו] יכול שאני מרבה [ז] עולת מחוסר זמן בגופה בין בבעלים ת"ל [2] ואל פתח אהל מועד כל שאינו ראוי לבא בפתח אהל מועד אין חייבין עליהן ואילו אשם שיירא במאי עסקינן אילימא לשמו אשם נמי ליפטריה אלא לאו שלא לשמו [ח] לעולם שלא לשמו ור"א היא דמקיש אשם לחטאת תנא עיקר וכ"ש לטפל ת"ש דכי אתא רב דימי אמר תנא דבי ר' [ט] ליואי יכול שאני מוציא אף עולת מחוסר זמן בבעלים אשם [י] נזיר ואשם מצורע (מנין ונסיב להו תלמודא לחיובא ולא ידענא מאי היא) מאי תלמודא אמר רבינא שור מכל מקום כשב מכל מקום עז מכל מקום [יא] הא מאי רומיא כדאמרת אמר ר"נ [יב] משום [דרמי] דתנא דבי ר' ליואי [יג] אדתני לוי [יד] [2] אשם נזיר ואשם מצורע ששחטן שלא לשמן כשירין ולא עלו לבעלים לשום חובה שחטן מחוסר זמן בבעלים או שהיו בני שתי שנים ושחטן פסולין ומשני רב דימי לא קשיא כאן לשמו כאן שלא לשמו רב אשי רמי מתני' אברייתא ומשני כאן לשמו וכאן שלא לשמו לימא תיהוי תיובתיה דרב הונא אמר לך רב הונא הכא במאי עסקינן כגון שהפריש שתי אשמות לאחריות דחד מינייהו מעיקרא [טו] עולה היא

[א] פסח בשאר ימות השנה דאינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו פסח בשאר ימות השנה שלמים נינהו לימא מסייע ליה [ב] יכול שאני מוציא אף עולת [א] מחוסר זמן בבעלים ואשם נזיר ואשם מצורע [ג] ת"ל [1] שור מ"מ כשב מ"מ עז מ"מ ואילו חטאת שיירא במאי עסקינן אילימא בזמנו מאי איריא אשם אפילו חטאת נמי אלא שלא לזמנו [ד] ובמאי אילימא לשמו אשם אמאי חייב אלא לאו שלא לשמו לעולם בזמנו ושלא לשמו [ה] ורבי אליעזר היא דאמר מקשינן אשם לחטאת ותנא טפל וה"ה עיקר ת"ש [ו] יכול שאני מרבה [ז] עולת מחוסר זמן בגופה וחטאת בין בגופה בין בבעלים ת"ל [2] ואל פתח אהל מועד כל שאינו ראוי לבא בפתח אהל מועד אין חייבין עליהן ואילו אשם שיירא במאי עסקינן אילימא לשמו אשם נמי ליפטריה אלא לאו שלא לשמו [ח] לעולם שלא לשמו ור"א היא דמקיש אשם לחטאת תנא עיקר וכ"ש לטפל ת"ש דכי אתא רב דימי אמר תנא דבי ר' [ט] ליואי יכול שאני מוציא אף עולת מחוסר זמן בבעלים אשם [י] נזיר ואשם מצורע (מנין ונסיב להו תלמודא אמר רבינא שור מכל מקום כשב מכל מקום עז מכל מקום [יא] הא מאי רומיא כדאמרת אמר ר"נ [יב] משום [דרמי] דתנא דבי ר' ליואי [יג] אדתני לוי [יד] [2] אשם נזיר ואשם מצורע ששחטן שלא לשמן כשירין ולא עלו לבעלים לשום חובה שחטן מחוסר זמן בבעלים או שהיו בני שתי שנים ושחטן פסולין ומשני רב דימי לא קשיא כאן לשמו כאן שלא לשמו רב אשי רמי מתני' אברייתא ומשני כאן לשמו וכאן שלא לשמו לימא תיהוי תיובתיה דרב הונא אמר לך רב הונא הכא במאי עסקינן כגון שהפריש שתי אשמות לאחריות דחד מינייהו מעיקרא [טו] עולה היא

א מיי' פט"ו מהל' פסה"מ הלכה יא:
כב ב מיי' שם הל' כ:

תורה אור השלם

1. אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז בַּמַּחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחָט מִחוּץ לַמַּחֲנֶה: ויקרא יז, ג
2. וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֱבִיאוּ לְהַקְרִיב קָרְבָּן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יֵחָשֵׁב לָאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ: ויקרא יז, ד

הגהות הב"ח

(א) גמ' ת"ל מתמן ב"ש מ"ש: (ב) רש"י ד"ה ה"נ לעולם וכו' ולשמו מספר טעות מתנו: (ג) ד"ה וכ"ש וכו' ד"ה אם וכו' ועולה לבעלים לשם חובה: (ד) ד"ה מ"ש וכו' בקמייתא הס"ל ואח"כ מ"ה הא אמאי כו' ומאי קושיא וכו' כדאוקמתא בקושייתא לעיל:

מוסף רש"י

שחטן מחוסר זמן בבעלים. קודש שיכלו שבעת ימי ספירתן, לאין אשם אלא כמזר טמא (מנחות מח:):

פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא. ואין זה אלא לשמו: **נימא מסייע ליה.** לרב חלקיה: **יכול שאני מוציא.** מאל פתח אלא יתמיה במחוסר זמן בבעלים. מחוסר זמן בבעלים כגון של יולדת ומצורע הואיל ואינה רשאה לבא לפנים למצוחה: **ואשם נזיר ואשם מצורע.** שיש בה פסול ולקמיה מפרש ואזיל מאי דאמר יחבו במחנה או אשר יחבו מחוץ למחנה ואל פתח וגו' ואנא ידענא דשור או כשב או עז הוא: **ואילו חטאת שייריה.** ולא רבייה לחיובא: **אי נימא לזמנו.** ולשמו: **מאי איריא אשם.** דרבייה חטאת נמי מחייב [ב] דלא בעי רבויא ואפילו אשם דהא חזי בפנים: **אלא שלא לזמנו.** רבייה לחיובא באשם: **אי לשמו אשם אמאי חייב.** והא אינו כשר ליקרב ומתני' [ג] [קיב:] תנא פטור ואי משום דלאוי לשלא לשמו בפני' הא מחוסר עקיר' וכולהו מודו בו אלא לאו שלא לשמו רבי לחיובא בחוץ כרב חלקיה אלמא דבר שאינו כשר לשמו בפנים כשר לשלא לשמו ומחייב עליה שלא לשמו בחוץ: **ה"ג לעולם בזמנו ושלא לשמו.** ה"ג לעולם בזמנו. ותו לא. וממילא שלא לשמו דאוקימנא קאי. וכתבו [ד] בספרים ולשמו [ה] מפרש טועה כתבו ולפוס רייבטא משום דפרכינן לעיל אי נימא בזמנו מאי איריא כו' וקא בעי לשנויי לעולם בזמנו ולשמו ולקא קשיא לך אי מי שכי חטאת נמי אין ה"ג ותנא אשם והוא הדין לחטאת ולאו מילתא היא דא"כ ר"א מאי בעי סכא מכדי ר"א לענין שלא לשמו אקשיה בפ"ק (לעיל י:) בפסול אשם שלא לשמו כחטאת אבל לענין לשמו מאי עיקר ומאי טעל איכא תרוייהו כמיני להכשיר בפנים וחיוב בחוץ. ותו ל"ל לרבויי להאי מעור וכשב ועז הרי כשר ליקרב וכמלוחו בפנים הוא שוחטו בחוץ. אלא [ו] קא משני לעולם בזמנו ושלא לשמו ואיצטריך לרבויי משום דשלא לשמו פסול הוא: **ור"א היא.** דמקיש אשם לחטאת דמיפסיל בשלא לשמו בפנים באשמות [ז] דאפ"ה מחייב עלה בחוץ אע"ג [ח] דעקר מיניה שם אשם אכתי אי הוה מעייל ליה לפנים הוה כשר למיפחטיה קמתמ וכשר לשם אשם ועולה [ט] לשם חובה דמשום דיבוריה לא מיעקר שמיה מיניה וכל כמה דלא שחטיה ליה בעיקרא [י] קאי קתמא לשמו הלכך כי שחיט ליה ראוי לפנים לשמו היה. וה"ה לחטאתא שלא לשמו נמי חייב אלא תנא טפל ואשמעינן אע"ג דכה"ג פסול בפנים מיחייב עליה בחוץ וה"ה לעיקר דמ"ש סוף סוף תרוייהו פסולי שלא לשמן ולשמן וכתב [אחרי פ"עט] קתני בה בהדיא שלא לשמו וע"כ מוקי לה כר"א דאילו לרבנן לא איצטריך דהא כי האי גוונא מתקבלת בפנים היא [יא]: **ס"ש.** סייעתא לרב חלקיה ומיובתא לרב הונא: **כגופה** [ב]. כגון תוך שמונה לילדתה: **יכול שאני מרבה** [גא]. גרס הכא דריש"א [גב] לעיל היא. ובמורת כהנים [שם פרש"ו] הכי תניא לה אוליא את אלו שאינן מיוחדין לשם ולא אוליא עולה מחוסרת זמן בגופה וחטאת בין בגופה כו' והגרסינן [גג] שינו את הלשון וגרסינן [גד] הכא יכול שאני מרבה [גה] את כו' לפי שהביאוה בלימודא [גו] אתריגא וקבר דסיפא דהכא דלעיל היא [גז]: **יכול שאני מרבה.** משום [גח] מכ"מ אף עולה מחוסר זמן וכו': **וחטאת בין בגופה בין בבעלים.** כגון של נזיר ומצורע שלא מלאו ימיהם [גט] ואילו אשם נזיר ומצורע מחוסרי זמן בעלים [ל] שייריה ולא רבייה לפטורא שמע מינה ס"ל לתייב: **ובמאי אי נימא בלשמו אשם נמי ניפטריה.** הכא לא חזי: **אלא שלא לשמו.** הלכך חטאת פטור דלא חזי לפנים ואשם חייב דחזי לפנים ואף על גב דאין ראוי לשמו והיינו כרב חלקיה ודלא כרב הונא: ה"ג **הא מני ר"א היא כו'** ולא גרסינן לעולם בלשמו: **הא מני ר"א היא.** כלומר ודאי בשלא לשמו היא דדאמרת הלכך חטאת פטור דלא חזי בפנים לא בלשמו ולא בשלא לשמו דמחוסר זמן הוא ואשם נמי פטור דלא חזי לפנים לשמו דמחוסר זמן ולא לשלא לשמו דר"א קאמר [לא] דפסיל באשם שלא לשמו והאי דשייריה לאשם לאו דק"ל דחייב אלא כיון דחד טעמא הוא משום דתרוייהו פסולין שלא לשמו בפנים הוא תנא עיקר חטאת דפטור וכ"ש טפל אשם והאי כ"ש גמגום ודוחקיה דרב הונא לאוקמיה כר"א משום סיפא דעל כרחין כרבי אליעזר מיתוקמא כדפרישנא לעיל [ו] ועוד משום דלרבנן לא [לב] יליפינן אשם מחטאת ליכא למימר תנא הא אי והוא הדין דאי ואף על גב דלרבנן נמי קאמר דפטור דאין לך דבר שאינו כשר לשמו. וכשר שלא לשמו לא מצי לאוקומה כרבנן דא"כ נשמעינן אשם דפטור דנשמעינן אשם דפטור [לג] בה תרתי וכ"ש חטאת: **ת"ש דכי אתא רב דימי כו' ואילו חטאת שיירא ובמאי כו'.** כדאוקימנא [ד] בקמייתא: **ומאי קושיא.** לסיועא לרב חלקיה דלמא ה"נ כדאמרינן דבזמנו קאי כדאוקמנא בקמייתא לעיל וא"ל היא: **אמר ר"נ בר יצחק.** לא מצי לאוקומי להא בזמנו משום דרב דימי קשיא ליה דתני (ליה) בר ליואי אדתני לוי שחטן מחוסר זמן בבעלים פסולין ובאוכל נמי נפטר: **ומשני ליה רב דימי.** הא דתני חייב [לד] שלא לשמו והא דתני פסולין ולכוותיה בחוץ פטור בששחטן לשמו ומדקשיא ליה דתני לוי אבר ליואי ש"מ שמיע ליה לרב דימי דמתני' דבר ליואי נמי במחוסר זמן וקאמר חייב ואע"ג דאינו ראוי לשמו בפנים לאוי לשלא לשמו וסייעתא לרב חלקיה: **רב אשי רמי מתני'.** דקתני לשמו פטור אבריימתא קמייתא דתניא לעיל חייב: **ומשני מתני' לשמו ובריימתא שלא לשמו.** כרב חלקיה: **נימא סתרו תיובתיה דרב הונא.** מדבר [לה] אתא רב דימי כדאמרן דליכא לאוקומה בזמנו מדקשיא ליה תני לוי אדתני בר ליואי: **הכא במאי עסקינן.** דמחוסר זמן חייב בשלא לשמו: **כגון שהפריש שני אשמות לאחריות.** אשם יאבד האחד יתכפר בשני ושחט אחד מהם בחוץ קודם זמנו לשם עולה דהאי כיון דקופיו לרעייה קאי דאשם שכיפרו בעליו רועה ודמיו לקין המזבח שהיא עולה חזי לדוכתיה [לו] בפנים אי שחיט ליה לגופיה לעולה:

הכל אחד אי גרסינן לא אוליא אי יכול שאני מרבה, אלא שהגרסינן שינו כך לפי שסברו דסיפא דבריימתא דלעיל היא, והך בריימתא דלעיל מרבה, וא"כ יליף כאן הלשון יכול שאני מרבה, לכן שינו גירסת התו"כ. כן נראה דעת בה"ג. אמנם הדברים המוסים, דסיפא דאי אפשר לגרוס יכול שאני מוציא, ובאמת אני מרבה אותם, דהא מיעט אותם כשנה נכונה יכול לא אוציא, ולריך לגיות בדברי רש"י בריש שאני מרבה לא גרסינן דרישא [דההיא] דלעיל היא, ול"כ ילפיק יומר הלשון יכול לא אוציא, אמנם הגרסינן דאבריימתא דלעיל היא הגיהו יכול שאני מרבה, דכיון דסיפא דלעיל היא, ילפיק הלשון יכול שאני מרבה. וכן כתב בס"מ. ובתוס' הכו דף ל"ז ע"ב כתב בענין אחר, ומה שאמתמי נראה יותר נכון.

עכ"ל יד דוד: **בב)** ההיהא דלעיל (כתה"י וש"מ): **בג)** מכאן ועד סה"ל ליתא בכ"י: **בד)** ל"ל הגרסי (ש"מ): **בה)** גי' ש"מ וכ"ש מוציא. ועי' אות ד: **בו)** בתלמוד אחרונה (כ"י): **בז)** היא יכול הל"ש (צ"ש וב"ה בד"ה): **בח)** ל"ל משור (כתה"י ודי"ה):

בט) כאן הס"ל ומה"ד ואילו (ש"מכ"י וצ"ש): **ל)** בבעלים הם ושיירה כל"ל (ב"ש): **לא)** קאמר לה (ש"ב"ש): **לב)** ל"ל דלא ילפי (ש"מ): **לג)** דשמעינן (כ"י): **לד)** חייב בששחטן שלא (כ"י): **לה)** ל"ל הא דכי (ש"מ): **לו)** ל"ל בדכוותיה (ב"ש):

לז) עלו לבעלים לשם כל"ל (הגרי"ב): **לח)** ל"ל כמצותו (באה"מ):

א מיי' פט"ו מהל' פסה"מ הלכה יא:
כב ב מיי' שם הל' כ:

ג) ת"כ אחרי פ"ט ה"א, **ד)** לעיל דף י: מנחות כח., **ה)** (יומא סג.) ת"כ שם פרשי' ר ה"ח, **ז)** מנחות מח., **ט)** פסחים ספ. לעיל צא., **י)** ד"ה הר"א.

שינויי נוסחאות

א) עולה מחוסרת (כתה"י). וכן להלן בכל המקומות: **ב)** גיר' קרבן אסכן ראשם מצורע שיש בהן פסול. עי' רש"י. ועי' טה"ק מש"כ ע"ז: **ג)** ל"ל בזמנו (ש"מ): **ד)** גי' כתס"ר שאני מרציא. ובד"ו רפ"ב יכול לא אוציא ולפינו מוקן עפ"י בה"ז. ולאלה אות כה: **ה)** לשמו הא מני ר"א היא כו' כל"ל והשלר נמקר (ש"מ, וכבי' רש"ר). [ש לגיין שהגהת הס"מ קאי על גי' ד"ו לאיתא שם לעולם לשמו. אבל הגרסא בדפ' שלנו א"ש גלא הגהה]: **ו)** ל"ל בר ליואי. וכן להלן ובכ"י (ש"מ): **ז)** ראשם נזיר ראשם מצורע ונפסיב וכו' ולא ידענא מאי תלמודא אמר רבינא מאי טעמא לא ידעת שור וכו' כל"ל (ש"מ. וכבי"ז בבתה"י): **ח)** מקום ומאי קושיא דלמא ה"נ כדאמרינן אמר ר"נ בר יצחק משום וכו' (כתה"י וש"מ). ס"מ מקום ואילו חטאת וכו' הא אמאי תרמייה דלמא ה"נ וכדאמרת בקמייתא אמר ר"נ כו' (גליון). ועי' רש"י דמשמע שגרס הכא כל הסקלא וטרלא לעיל ובמאי עסקינן וכו', וכ"כ בב"ש: **ט)** לוי דתני לוי (ש"מ): **י)** מיכא מעיקרא ממקן (ש"מ): **יא)** עולה המחוסרת כל"ל (ב"ש): **יב)** מחייב דאפילו אשם לא בעי ריבוייא דהא וכו' כל"ל (ש"מ): **יג)** ל"ל ובמתני' (ש"מ): **יד)** ל"ל ושתוב (ש"מ). [והגי' ולשמו שבא רש"י שלנו, איתא בכי"ל]: **טו)** אלא הכי קא משני (ש"ב"ש): **טז)** ל"ל ראשמרעינן (ש"מ, בה"ז). [ומיכא באשמות ממקן]: **יז)** ל"ל דאע"ג (ב"ש): **יח)** ל"ל בעקירה (ש"מ). ס"מ בעקירת שמו עדיין קאי (בה"ז מקרבן אהרן): **יט)** בכי"פ וטפ ולקשיא לי אכתי למאי איצטריך לרבויי משור וכשב תיהוי נמי עקירה מעליא הא דבינן בפ' השוחט (דף קט ע"ב) מלא יביאנו לעשות פסח חטאת שלא לשמו: **כ)** דכוז זה מקומו לאלן אמר ל"ש יכול (צ"ש): **כא)** הגרסא בכתה"י כלפניו, וכן גירסת אמכ"י [בס"מ כד' ולגא בפל ט"ש בס"ש לא גרס] וכ"ש וכ"ב וז). והל"ק ות"ל כתבו דל"ל יכול שאני מרבה לא גרס הכא, יעו"ש בדברייסס. וז"ל ספר יד דוד, לפי שדברי רש"י מגומגמים צריך לתי לתריך קלת. הנה בת"כ אחר שמיעט רובע ומרבע וכל הני דתני לעיל בתמנימין, אמר אי אוליא את אלו ולא אוליא פרת חטאת ושעיר המשתלח, ת"ל לה' וכו', אי אוליא אלו שאינן מיוחדין לה' ולא אוליא עולה ומחוסר זמן בגופה, וחטאת בין בגופה בין בבעליו כו', ת"ל לפי משכן ה' וכו', אי יכול שאני אוליא עולה מחוסר זמן בבעלים ואשם אינו מלורע כו'. ואך בתריימתא דיינו ת"ש בראשון שבכתב. והנה בכל הספרים הישנים היה נדפס בגמרא יכול לא אוציא עולה עולה מחוסר זמן בגופה, כמו שהוא בת"כ. ומה שנדפס יכול שאני מרבה, הוא עפ"י הגהת הרב בה"ז. ולפי זה דברי רש"י סם תמוהים. ולריך לומר שהיה הגירסא לפני רש"י יכול שאני מרציא, וכתב רש"י דטעות הוא דהרי רישא דבריימתא דלעיל היא וא"כ אי ס"ד דמרבה אלו אין קתני בתר הכי יכול שאני אוליא אף וכו', ומוכח דבריש"א נמי הוא אוליא. והגיה רש"י עוד לפיה מ"כ דגרס' ולא אוציא, אלמא דלפי האמת הם אוליאים, וכתב עוד רש"י דבאמת היה לאוי לגרוס כמו בתו"כ, אע"פ שהעמון לא אוליא אי יכול שאני מרבה, אלא שהגרסינן שינו כך לפי שסברו דסיפא דבריימתא דלעיל היא, והך בריימתא דלעיל מרבה, וא"כ יליף כאן הלשון יכול שאני מרבה, לכן שינו גירסת התו"כ. כן נראה דעת בה"ג. אמנם הדברים המוסים, דסיפא דאי אפשר לגרוס יכול שאני מוציא, ובאמת אני מרבה אותם, דהא מיעט אותם כשנה נכונה יכול לא אוציא, ולריך לגיות בדברי רש"י בריש שאני מרבה לא גרסינן דרישא [דההיא] דלעיל היא, ול"כ ילפיק יומר הלשון יכול לא אוציא, אמנם הגרסינן דאבריימתא דלעיל היא הגיהו יכול שאני מרבה, דכיון דסיפא דלעיל היא, ילפיק הלשון יכול שאני מרבה. וכן כתב בס"מ. ובתוס' הכו דף ל"ז ע"ב כתב בענין אחר, ומה שאמתמי נראה יותר נכון.

בא) ל"ל דוד: **בב)** מכאן ועד סה"ל ליתא בכ"י: **בג)** ל"ל הגרסי (ש"מ): **בד)** גי' ש"מ וכ"ש מוציא. ועי' אות ד: **בה)** בתלמוד אחרונה (כ"י): **בו)** היא יכול הל"ש (צ"ש וב"ה בד"ה): **בז)** ל"ל משור (כתה"י ודי"ה):

בח) כאן הס"ל ומה"ד ואילו (ש"מכ"י וצ"ש): **בט)** בבעלים הם ושיירה כל"ל (ב"ש): **ל)** דלא ילפי (ש"מ): **לא)** קאמר לה (ש"ב"ש): **לב)** דשמעינן (כ"י): **לג)** חייב בששחטן שלא (כ"י): **לד)** ל"ל הא דכי (ש"מ): **לה)** בדכוותיה (ב"ש):

לו) עלו לבעלים לשם כל"ל (הגרי"ב): **לז)** ל"ל כמצותו (באה"מ):

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

קטו: פרת חטאת פרק ארבעה עשר זבחים

מה העלאה שהיא גמר עבודה כו'. סוגיא זו קשה להסיא דלעיל בריש השוחט (דף קז: ושם) דדרשינן להכי כתב רחמנא לו לרבות את הזורק דלא תימי מציינא ומשום הכי פטור לה[1] מקבל בחוץ: **ויתיב** וקאמר וישלח וגו'. פירש בקונטרס ויתיב רב חסדא וקאמר ונלפא לה[2] לפרש דיתיב וקאמר מרב הונא קאי: **א"ל הכי אמר רב אסי ופסקוהו.** פי' כמו שאמרת אמר רב אסי דוישלח הייגו עבודה בזכורות אבל חכמים הפסיקוהו ומנעוהו מלומר כן ושני לשונות שבקונטרס עיקר לה[3]: **רמזו הקב"ה למשה ולא ידעו.** פי' ולא ידע במי אבל היה יודע שעתיד הקב"ה לקדש את המשכן בגדלה גדול דאמרי' במדרש[4] שאמר לו משה לאהרן הייתי סבור בי או בך: **וקיבל שכר על שתיקתו.** תניא בתורת כהנים שבשכר זה נתייחד אהלו הדיבור דכתיב בפרשת יין ושכר אל משה וידבר ה' אל אהרן ולא כתיב אל משה ואימתה דנסיפרי[5] דריש בפרשת קרח דכתיב וידבר אל אהרן שומע אני שהדיבור אל אהרן א"ל כאשר דבר ה' ביד משה לו בפרשת מחתות הארופים הא למדנו שהדיבור למשה שימור לאהרן ושמא זה קורע נתייחד הא דכתיב אל אהרן ולא שיאמר לבני ישראל: **כללות נאמרו בסיני כו'.** הוה מגלי לאימוי מדר' יוסי הגלילי דאמר בפ"ק דחגיגה (דף ו: ולקמן קכ.) דאין טעונה הפשט וניתוח:

דדרב הונא אמר רב כו' שניתק לרעייה. שניתק מדין הקרבה ומסרוהו לרועה עד שיקטאנה דקי"ל (תמורה דף יח.) כל שנחטאת מתה באחת רועה: **עולה.** אשר יעלה עולה: **גמר עבודה.** שאין אחריה עבודה ואיתרבו להו בלא כל כגון המנסך ומקטיר קטרת ומקטיר קמצים[1] ומקטיר מנחת כהנים: **ויתיב רב חסדא וקאמר וישלח את נערי בני ישראל.** נראה בעיני שהספרים חסרים כאן ולא ידעתי מה ואם אין חסרין זהו פירושו יתיב רב חסדא וקאמר לאלי קרא וישלח את נערי וגו' ומפרש דאלו הכזכורות: **א"ל רב הונא הכי אמר רב אסי ופסקו.** אותו היום פסקה עבודה מן הכזכורות שמסיני נעטוו על הכהונה כדליף לקמן ומשם נדב ואביהוא כל אותה שנה ראשונה עד שהוקם המשכן ומתו: **ליגא אחריא הכי אמר רב אסי ופסקיה.** לריך להפסיק כאן וגגיגא[2] בעטה המקרא באמצעתא ולא יקרא בטעמא פשטא כמו שאנו קוראין אותו בטעמא נקרא בטעם פשטא משמע שקריאת נערי בני ישראל דבק על ויעלו עולות משמע שהם העלוס אבל בשאתה קורהו באמצעתא עומדת התיבה לבדה ואינה דבק על ויעלו וי"ל שלא שלחם אלא להביא הקרבנות ועמוד עליהם ויעלו עולות אותם שכהרים להעלותם דהיינו נדב ואביהוא שמשבאו לסיני הופרשו הכהנים כדליף לקמן: **סבר רב חסדא לאותביה**[3] **מסיני.** דקתני שנהגו עבודה בזכורות עד יום הקמת המשכן: **שמעיה.** רב חסדא לרב חנא[4] דיתיב וקאמר מו משמיה דרב אדא כו': **איתיביה מברייתא דתוויא בכולהו.** שתהא שוה להשיב על כל דברין: **עולה**[5] **שהקריבו ישראל במדבר.** סיני קודם מתן תורה ויעלה[6] את נערי וגו': **והכל שהין ניקרב.** כדמפרש ואזיל בהמה ומיה ועוף כו': **והכל קרבו עולות.** שאתה משמע שלא היו מקריבין אלא עולות ולקמיה פריך עליה: **דשאין לעשות כן.** דלא נאמרו להן הבמות: **יפקדשו.** מלעלות ואע"פ שרגילין לגשת אלי ולהעלות[7] העד בהן שלא יעלו בהר: **זו פרשת בכורות.** הזהיר את הבכורות להפרישן[8] מן הבר: **זו פרשת נדב ואביהוא.** כלומר לא נקראו בכורות בהנים אלא מי הן הכהנים הנגשים שהוחסרו כאן לפרוש מן הבר זה נדב ואביהוא שנעשו בסיני הנים והן הכהנים הנגשים אל ה' להקריב קרבנות: **היינו דכתיב.** כשמתו נדב ואביהוא אשר[9] דבר וגו' דהקאמר בסיני (שמות יט) פן יפרוץ בהם ה' וכיון שאלה מזהרו לפרוש מן

כדרב הונא אמר רב דאמר[6] **רב חונא אמר רב אשם שניתק**[1] **לרעיה ושחטו סתם כשר לעולה: המעלה מבשר חטאת [וכו']: ת"ר**[2] **מנין למעלה מבשר חטאת ומבשר אשם ומבשר קדשי קדשים ומבשר קדשים קלים וממותר העומר ושתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות שפטור ת"ל עולה מה עולה שהיא ראויה להעלאה אף כל שראויה להעלאה מנין שאף היוצק והבולל והפותת והמולח והמניף והמגיש והמסדר השלחן והמטיב את הנרות והקומץ והמקבל**[3] **בחוץ שפטור ת"ל**[1] **אשר יעלה עולה או זבח מה העלאה שהיא גמר עבודה אף כל שהוא גמר עבודה: עד שלא הוקם המשכן [וכו']: יתיב רב**[4] **הונא בר רב קטינא קמיה דרב חסדא**[5] **וקא קרי**[2] **וישלח את נערי בני ישראל**[6] **א"ל הכי אמר ר' אסי (קרבו)**[7] **ופסקו סבר לאותוביה ממתניתין שמעיה דקאמר משמיה דרב אדא בר אהבה**[8] **עולה שהקריבו ישראל במדבר אינה טעונה הפשט וניתוח אותביה ברייתא**[9] **דשויא בכולהו דתני'**[10] **עד שלא הוקם המשכן הבמות מותרות ועבודה בבכורות**[11] **והכל כשירין להקריב**[12] **בהמה חיה ועוף זכרים ונקבות תמימין ובעלי מומין טהורין אבל לא טמאין והכל קרבו עולות ועולה שהקריבו ישראל במדבר טעונה הפשט וניתוח ונכרים בזמן הזה רשאין לעשות כן תנאי היא דתניא**[3] **וגם הכהנים הנגשים אל ה' יתקדשו ר' יהושע בן קרחה אומר**[13] **זו פרישות בכורות רבי אומר זו פרישות נדב ואביהוא בשלמא למ"ד זו פרישות נדב ואביהוא היינו דכתיב**[4] **הוא אשר דבר ה' לאמר בקרובי אקדש אלא למ"ד זו פרישות בכורות היכא רמיזא דכתיב**[5] **ונועדתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי אל תקרי בכבודי אלא במכובדיי**[6] **דבר זה אמר**[7] **הקב"ה למשה ולא ידעו עד שמתו בני אהרן כיון שמתו בני אהרן אמר לו אהרן אחי לא מתו בניך אלא להקדיש**[8] **שמו של הקב"ה כיון שידע אהרן שבניו ידועי מקום הן שתק וקבל שכר**[9] **שנאמר**[10] **וידום אהרן וכן בדוד**[11] **הוא אומר**[12] **דום לה' והתחולל לו**[13] **אע"פ שמפיל לך חללים חללים את שתוק**[14] **וכן בשלמה**[15] **הוא אומר**[16] **עת לחשות ועת לדבר פעמים ששותק ומקבל שכר על השתיקה פעמים מדבר ומקבל שכר על הדבור והיינו דא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן מאי דכתיב**[17] **נורא אלהים ממקדשך אלא ממקודשיך בשעה שעושה**[18] **הקב"ה דין בקדושיו מתיירא ומתעלה ומתהלל**[19] **אלא קשיא עולה תרי תנאי היא**[20] **דתניא ר' ישמעאל אומר כללות נאמרו בסיני ופרטות באהל מועד**[21] **ר"ע אומר כללות ופרטות נאמרו בסיני ונשנו באהל מועד ונשתלשו בערבות מואב אמר מר הכל כשירין להקריב**[22] **מנא הני מילי אמר רב הונא דאמר קרא**[23] **ויבן נח מזבח לה' ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל עוף הטהור בהמה**[24] **כמשמעו**[25] **חיה בכלל בהמה**

ההיכל[1] **בהקמת המשכן פרן בהם: אלא למ"ד זו פרישת בכורות היכא רמיזא.** ה"ג ולא גרסי' פרישת נדב ואביהוא[2] היכא רמיזא מיתת נדב ואביהוא היכא רמזה למשה קודם לכן דקאמר הוא אשר דבר: **ונקדש בכבודי.** נאמרה לו למשה ביום שנצטווה על מלאכת המשכן ורמז לו שביום שיראה שיראמנו על הבית יתקדש בכבודיו ולא גרמז להנין מה[3] הוא עד שמתו: **אלא כדי להקדש בכבודו של מקום עליהם.** להודיע שהוא גורם על יראיו ומיודעיו וזהו הוא אשר דבר אלי ביום שנצטויתי על המשכן ונקדש בכבודי באותם הנכבדים וקרובים לי אקדש: **שנאמר וידום אהרן.** הרי שתתק וקבל השכר. מפרש בב"ר[4] שמתוך כך זכה ונתייחד אליו הדיבור שנאמר אחרי אותו ענין פרשת שתויי יין ולא הוזכר באותו דיבור משה אלא אהרן: **גורא אלהים ממקדשך.** אלהים זו מדת הדין אימתי הוא גורא[5] ע"י שהוא עושה דין במקודשיו: **אלא עולה קשיא.** דקתני הכא [דטעונה הפשט] וניתוח: **כללות נאמרו בסיני.** כגון מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו וגו' [שמות כ] ולא נתפרשו הלכות עולה ושלמים שם: **ופרטות באהל מועד.** לאחר שהוקם המשכן נאמרה מ"כ למשה ושם נתפרשו והפשיטו ונתמ[6] לרבי ישמעאל שמעי' דעולה שהקריבו בסיני לא הוטעונה הפשט וניתוח: **נשתלשו בערבות מואב.** משנה[7] מורה שחזר משה ואמרה להם על הסדר כדכתיב (דברים ח) בעבר הירדן באלון מואב הוא ואזיל משה וגו': **הכל** כללו בהמה. דכתיב זאת הבהמה אשר תאכלו וגו' וסמיך ליה אל ובני ויחמור וגו'[8] (שם יד):

ה"ג

עין משפט נר מצוה

א מיי' פ"ד מה"מ, פסק"מ הל' ט"ו:

תורה אור השלם

1. וְאֶלֹהִים תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וְכָל הַגֵּר אֲשֶׁר יָגוּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ זָבַח: ויקרא יז, ח
2. וַיִּשְׁלַח אֶת נַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּזְבְּחוּ זְבָחִים שְׁלָמִים לַיהוָה פָּרִים: שמות כד, ה
3. וְגַם הַכֹּהֲנִים הַנִּגָּשִׁים אֶל יְהוָה יִתְקַדָּשׁוּ פֶּן יִפְרֹץ בָּהֶם יְהוָה: שמות יט, כב
4. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בִּקְרֹבַי אֶקָּדֵשׁ וְעַל פְּנֵי כָל הָעָם אֶכָּבֵד וַיִּדֹּם אַהֲרֹן: ויקרא י, ג
5. וְנֹעַדְתִּי שָׁמָּה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִקְדַּשׁ בְּכָבוֹדִי: שמות כט, מג
6. דּוֹם לַיהוָה וְהִתְחוֹלֵל לוֹ אַל תִּתְחַר בְּמַצְלִיחַ דַּרְכּוֹ בְּאִישׁ עֹשֵׂה מְזִמּוֹת: תהלים לז, ז
7. עֵת לַחֲרוֹץ וְעֵת לַחְפּוֹר עֵת לַחֲשׁוֹת וְעֵת לְדַבֵּר: קהלת ג, ז
8. נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם בָּרוּךְ אֱלֹהִים: תהלים סח, לו
9. וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּקַּח מִכֹּל הַבְּהֵמָה הַטְּהֹרָה וּמִכֹּל הָעוֹף הַטָּהוֹר וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ: בראשית ח, כ

מוסף רש"י

אשם שניתק לרעייה. כגון תמורת אשם ואשם שמתו בעליו או נתכפרו באחר, וקי"ל (תמורה יח.) כל שבחטאת מתה באשם רועה, ומלך בב"ד ותמרו לו יראה (לעיל קיב.), ויתקן מדין אשם לרעייה, שלמרו לו ב"ד הופלו וראה (לעיל ה:). **חטאת ואשם** אין באין בדבה ומשנתכפרו באחר אין תקנה לזה, וגבי חטאת הלכתא גמירי לה דמתה, ובאשם גמירי הלכתא כל שבחטאת מתה באשם רועה, ואם יתקו בעליו והבליטו לאחר לרעות שיתחטא ויחול בו מוס שיוכל לבדוקו ולהוציאו לחולין, וכל הרועים המיסם נופלים לנדבה, ומה היא נדבה שם שופרות היו בתקדש וכתוב עליהן נדבה ושם היו נתנין כל מותר דמי חטאת ואשם ומביאין משם קרן המזבח עולות, בשר לשם ועורות לכהנים, שזהו מדרשו של יהודע הכהן בתמ' תמורה (כג:) חה לא המתן עד שיתמם ומשיתקן לרעיה שתהו שתם (פסחים עג.), עד שלא נתמלא (תוספות בב.). שהקדים ושתהו לשם עולה (נדר רבה): **בשר.** לעולת קרן המזבח, שואיל ושוף שוף דמיו לכך היו עומדים (פסחים שם וכעי"ז לעיל ה:). דהא שתמת לשם עולה קאי לדמים (תמורה שם). **ואין שם אשם עליו, הנדבה בשופרות עולה** (מנחות ד.) **כללות נאמרו בסיני.** הרבה דברים נאמרו מקומם בסיני שלא נתפרשו כל צרכן ופירשו לו לאחר שהוקם המשכן באהל מועד, שהרי לא נתפרשו שם הלכות עבודה כגון אלו, ונשנו. פעם שנית וכל מה שנאמר כאן נאמר כאן ואע"פ שלא נכתב: **ונשתלשו בערבות מואב.** מפי משה לישראל, שנאמר (דברים ח) בעבר הירדן באלון מואב הוא ואזיל משה באר את התורה וגו' (חגיגה ה:):

מסורת הש"ס

א) לעיל ה: קיב. פסחים עב. מיר כט: ע"ש מנחות ד. תמורה יח. ב) ת"כ אחרי פ"י ה"ט ואילך. ג) חגיגה ו: ע"ש (ולקמן קכ. ע"ש) תוספ' פרט פ"ד ה"ג, ד) ע' מכילתא בא פ"א, ה) ירושל' מגילה פ"א ה"י, ו) מכילתא יתרו בחודש פ"ד, ז) ת"כ שמיני במילואים הלי' לו, ח) גיטין ז. ע"ש, ט) חגיגה ו. סוטה לז., י) [נדרים פא. וש"ר ע' ת"כ שמיני פרשי ב ה"ח, ספרי ראה קן, וע"ע תוספ' ב"ק פ"ו ה"ז, מכילתא יתרו בחודש פ"ג, ת"כ ויקרא נדבה פרשי ב ה"ז, ירושי עירובין פ"י ה"א ע"ש במפרשים), כ) [ע' ויקרא רבה שמיני פ"ט ב], ל) קיז ע"ש

הגהות הב"ח

(ה) גמ' יתיב רב חנה בר רב קטינא: (ב) רש"י ד"ה הייגו וכו' עין יפרוץ בם ה': (ג) ד"ה ופרטות וכו' ונתמ שמעינן לרבי ישמעאל דעולה:

שינויי נוסחאות

א) והמקבל דמים בחוץ (י"ש מ"מ): ב) לפי גי' רש"י ל"ל דרב חסדא ויתיב רב חסדא וקא קרי (הגרי"ב): ג) בכי"ל מסיים הפסוק ויעלו עולות ויזבחו זבחים שלמים: ד) קרבו ופסקו. זו הגירסא עיקר, דומיא דמ"ש שהם כתובים על עולת תמיד קרבה ושוב לא פסקה, קאמר הכא לענין עבודת בכורות ליפסק (עבר"ק): ה) ל"ל מבריישא (ש"מ מ"מ): ו) ל"ל היו הבמות (ש"מ מ"מ): ז) ל"ל ליקרב (ש"מ ובה"ג, וכ"ה ברש"י): ח) ל"ל בבכורי (ש"מ מ"מ): ט) ל"ל ומזו (כתה"י וש"מ): י) להקדיש כבודו של מקום עליהם (ש"מ, וכעי"ז בכתה"י וברש"י): יא) שכר על שתיקתו (ש"מ מ"מ): יב) גי' הילקוט ע"י דוד (הגרי"ב): יג) ל"ל דום (ש"מ מ"מ): יד) גי' הילקוט ע"י שלמה (הגרי"ב): טו) שהקב"ה עושה דין במקודשיו. כן גי' הילקוט (הגרי"ב): טז) ל"ל דמתקלס (כתה"י, ב"ש): יז) בקלת כמ"ש וטפ' ונשנו בערבות מואב (ב"ש): יח) בהמה ועוף כמשמעו ל"ל (ש"מ וצ"ע): יט) קמצים של מנחות כל"ל (ש"מ מ"מ): כ) ל"ל טעם בגינת (ש"מ מ"מ): כא) ל"ל לאותוביה (הגרי"ב, כתה"י), ועי' בב"מ אות מ' וכרש"י לעיל ובתה"ש יתיב: כב) דכור זה שייך לעיל קודם ד"ה אמיתיה (ש"מ מ"מ): כג) כדכתיב וישלח כל"ל (באה"מ): כד) ולהעלות הקרבנות כל"ל (באה"מ): כה) כל"ל לפרוש (ש"מ מ"מ): כו) ל"ל הוא אשר (ב"ש): כז) בתו"ק נרם מן ההר. ותיבות בהקמת המשכן ממתקנו. וכמה שכן מוכח מפירש"י בחומש. ולא כמהרש"ל. ולפי"ז נמצא טעם חדש לגיתת נדב ואביהוא, ול"ע: כח) ואבהוא, אלא היכא כל"ל (באה"מ): כט) ל"ל מי הם (ב"ש וח"מ): **לא)** ר"ל גורא בזמן שהוא (כי"ש): לב) ל"ל במשנה (ב"ש): לג) פטור קומץ ומקבל בחוץ כל"ל (ב"ש): לד) ל"ל ולו נראה לפרש (צ"ש): לה) נמצ"ל אינן עיקר (באה"מ):

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

פרת חטאת פרק ארבעה עשר זבחים קטז.

ה"ג **זכרים ונקבות תמימים ובעלי מומין לאפוקי מחוסר אחר דלא.** ו) ולא (ב) גרסי' תמות וזכרות בבהמות כו' דמאי איירא קודם מתן תורה לאחר הקמת המשכן נמי איתא להא ועוד מדקתמר אבל מחוסר אחר לא מכלל דבעלי מומין לא נפקלו לא בבהמה ולא בעוף: **שנאסר לבני נח.** להקריב לגבוה: **שחיין ראשי איברים.** ולמה לי לאזהורי עלייהו אי לאו משום הקרבה שהקריב מהן בצאתו מן התיבה: **מלחיות זרע נפקא.** לטריפה איה יולדת: **בדומין לך.** למעוטי טריפה: **תמים בדרכיו.** עניו וסבלן: **מהו דתימא אחך.** לאו למידרש בדומין לך אלא שהודיע בב) שאינו עושה אלא לכבודו להיות לו לעוותא: **קמ"ל.** לחיות זרע לאו בג) לעוותא בעי להו ומהשתא על כרחך אתך יתיבת הוא למידרש ביה בדומין לך: **מי הוו.** הרי לא נתנה תורה: **בהאיין מאיליהן.** וכל אותן שבאו אל התיבה מאיליהן באו ובהן סכיר אותם שבאו שבעה שבעה ילדו שהן טהורין ושבאו שנים שנים בד) שהן טמאין: **ויוצאו זכרים שלמים.** וסיני קודם הקמת המשכן הוה ואת אמרת דעד [שלא] הוקם המשכן לא קרבו שלמים אלא: **אלא.** בה) אין ישראל בין בני בני נח קרבו עולות אבל שלמים לא קרבו לבני נח ומשעת מתן תורה שנכתבו ישראל קרבו להם שלמים: **אפנעי.** לשון (שמות יד) ויוענ ה' את מצריים: **שמעשיה נצפון.** היינו עולה שטעונה צפון ט) : **ובצפ.** אל מלך המשיח: **אומה שמעשיה נצפון ודרוש.** דהיינו ישראל שמקריבין עולות ושלמים: **משמיהון דידהו.** מן השמנין שבהן ומיהו עולות הוו: **בקיבוץ גליות.** [וה"ק] עורי רוח לפונית ובואי רוח דרומית לקבץ גליות המפוזרות בכם: **ובחיים ועולות.** זבחים היינו שלמים וקודם מתן תורה כולהו בני נח בי). ומשני זבחים אינן שלמים אלא לשון שחיטה בעלמא ולאכילה: **הגיחא למ"ד מו'.** פלוגתא לקמן: **רבנאי.** אי קודם מתן תורה הוה [יתרו] אי לאחר: **ובהילו כולו אומר כבוד מו'.** ריש דקרא קול ה' יחולל אילות ובמתן תורה משעתי ובהילו של מלך ומלך כולו אומר כבוד להקב"ה: **אמר להם וישב ה' מלך לעולם.** כבר נשבע שיהא מלך לעולם על בריותיו ולא ישתיתם: **בשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם.** וכ"ו מאלדם ועד משה רבינו ג) הרי דבר הוה לאלף דור (תהלים קה): **עוז.** המולה שהיא מעוזן של ישראל: לאפי'

ודילמא למעוטי טריפה. תימה דנפ' שילוח הקן (חולין דף קמ. וש"ס) גבי שתי פרים חיות דרשי' מינה תרתי שחיין ראשי איברים שלה ומעוטי טריפה וי"ל דשאני ליפורי מצורע שהוא כעין קרבן ושניהן שוין לענין פסול אבל גבי בן דשאר מומין כשרין הו"ל לאוקמיה למעוטי טריפה דוקא: **אבל** בז) **למ"ד טריפה יולדת מאי איכא למימר.** פי' דלדידיה לא מייתר ליה מכל החי למחוסר אבר ומיקמי טריפה ומ"ת כיון דמכל החי מכל בשר אמרה בח) תורה הבא בהמה שחיין ראשי איברין שלה ודילמא למעוטי ט) טריפה ההוא מלחיות זרע נפקא הניחא ג) למ"ד טריפה אינה יולדת אלא למ"ד טריפה יולדת מאי איכא למימר האמר קרא אתך בדומין לך ודילמא נח גופיה טריפה הוה תמים כתיב ביה ודילמא תמים בדרכיו צדיק כתיב ביה ודילמא תמים בדרכיו צדיק במעשיו אי סלקא דעתך דנח גופיה טריפה הוה מי קאמר ליה ד) לנח דכוותך עייל שלמים לא תעייל ומאחר דנפקא לן מאתך לחיות זרע למה לי מהו דתימא אתך לצותא בעלמא אפי' זקן אפילו סרים קמשמע לן: ה) טהורין אבל לא טמאין: ומי הוו טמאין וטהורין בההיא שעתא ז) א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן מאותן ו) שלא נעבדה בהן עבירה מנא הוו ידעי כדרב חסדא דאמר רב חסדא העבירן לפני התיבה כל שהתיבה קולטתן בידוע שהוא טהור אין התיבה קולטתן בידוע שהן טמאין רבי אבהו אמר אמר קרא 2 והבאים זכר ונקבה הבאין מאיליהן אמר מר והכל קרבו עולות עולות אין שלמים לא והא כתיב 3 ויזבחו זבחים שלמים לה' פרים אלא אימא הכל ז) קרבו עולות [ושלמים והתניא אבל שלמים לא כ"א עולות] עולות אין שלמים לא כמ"ד לא קרבו שלמים בני נח דאיתמר ח) ר"א ור' יוסי בר חנינא חד אמר קרבו [שלמים בני נח] וחד אמר לא קרבו מ"ט דמ"ד קרבו שלמים בני נח דכתיב 4 והבא היא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן איזהו דבר שחלבו קרב לגבי מזבח ואין כולו קרב לגבי מזבח הוי אומר זה שלמים מ"ט דמ"ד לא קרבו דכתיב 5 עורי צפון ובואי תימן תתנער ט) אומה שמעשיה בצפון ותבוא אומה שמעשיה בצפון ובדרום ומר נמי הכתיב ומחלביהן משמניהן י) [דידהו] ומר נמי הכתיב עורי צפון [ההוא] בקיבוץ גליות הוא דכתיב והא כתיב 6 ויאמר משה גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות ועשינו לה' אלהינו ועולות להקרבה והא כתיב 7 ויקח יתרו [חותן משה] עולה וזבחים ההוא יא) לאחר מתן תורה הוא דכתיב הניחא יב) למ"ד [יתרו] אחר מתן תורה היה אלא למ"ד [יתרו] קודם מתן תורה היה מאי איכא למימר דאיתמר יג) בני ר' חייא ור' יהושע בן לוי חד אמר יתרו קודם מתן תורה היה וחד אמר יתרו אחר מתן תורה היה למ"ד יד) יתרו קודם מתן תורה היה קסבר שלמים הקריבו בני נח כתנאי 8 וישמע יתרו כהן מדין טו) מה שמועה שמע ובא ונתגייר ר' יהושע אומר מלחמת עמלק שמע יז) שהרי כתיב בצדו 9 ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב ר"א המודעי אומר מתן תורה שמע [ובא] שכשניתנה יח) תורה לישראל היה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו וכל [מלכי] עובדי כוכבים אחזתן רעדה בהיכליהן ואמרו שירה שנאמר 10 ובהיכלו כולו אומר כבוד יט) נתקבצו כולם אצל בלעם הרשע ואמרו לו מה קול ההמון אשר שמענו שמא מבול בא לעולם כ) (אמר להם) 11 ה' למבול ישב [אמר להם] 11 וישב ה' מלך לעולם כא) כ) כבר נשבע הקב"ה שאינו מביא מבול לעולם כב) אמרו לו מבול של מים אינו מביא אבל מבול של אש מביא שנא' יז) 12 כי (הנה) באש ה' נשפט אמר להן כבר נשבע שאינו יח) משחית כל בשר ומה קול ההמון הזה ששמענו אמר להם חמדה טובה יש לו בבית גנזיו שהיתה גנוזה אצלו כ) התקע"ד דורות קודם שנברא העולם וביקש יט) ליתנה לבניו שנאמר 13 ה' עוז לעמו יתן [מיד] פתחו כולם ואמרו 13 ה' יברך את עמו בשלום ר"א כא) אומר קריעת ים סוף שמע ובא שנא' 14 ויהי כשמוע כל מלכי האמורי ואף רחב הזונה אמרה לשלוחי יהושע 15 כי שמענו את אשר הוביש ה' את מי ים סוף מאי שנא התם דאמר כא) (ליה) 14 ולא היה בם עוד רוח ומ"ש הכא דקאמר כא) 16 ולא קמה עוד רוח באיש

מסורת הש"ס

ו) קידושין כד: מנחות ו. כה. [חולין כג.] תמורה יח. ת"כ כויקרא נדבה פרשי ד הי"ב, ועי' ירושי שקלים פ"ד ה"ד, ב) ע"ז ה: נא. כל הענין ירושי' פסחים פ"ט ה"ה, מגילה פ"א הי"א, סוטה פ"ט ה"ה, ג) [חולין מ:] תוספ' חולין פ"ג ה"ז, וע' תו"כ שמיני פ"ג ה"ט וה"י, אחרי פ"ב ה"ח, ירושי' נזיר פ"ו ה"א, ד) [סנהדרין קח: ע"ש], ה) ירושי' מגילה שם, ו) [ע"ז כד.], ז) כתב רש"י בע"ז מו. ד"ה בני ר"ת. יהודה וחזקיה שמן, ח) מכילתא יתרו פ"א, ירושי' שם, ט) מכילתא ר"ש יתרו, בחדש ע"ב, ספרי ברכה שמג, י) [סוטה יא. ע"ש], יא) [מגיגה יד. שבת פח:], יב) עי' בפנים מתירוט, יג) לעיל נג:, יד) ב"ר פכ"ח ה', טו) ע' נתו' ע"ז ו. דמתלו בע"א, טז) בע' בכ"מ בפי"ב מהל' גירושין [הט"ז] מה שהקשה על הרמב"ם וע' בבה"ז ובמ"מ, יז) וע"ע תו' תולין מב: ד"ה ומאמר, עיוינין ז. ד"ה כגון וכו' ומיהו, גיטין נו: ד"ה ויקח, כ"ק נא. ד"ה עבדה, בכורות לו: ד"ה כמי.

הגהות הב"ח

(א) גמ' שמע ובא שהרי: (ב) רש"י ד"ה ר"ג זכרים וכו' ולא (תמרי') [נרסי' דאמר מר] תמות וזכרות בבהמות (לאפוקי לא בעופות) כו' דמאי איירא:

שינויי נוסחאות

א) ל"ל דא"ר (ש"ס מ): ב) ל"ל אמר הקב"ה לנח הבא וכו' (ש"מ, וכנ"י בבחה"י): ג) ל"ל ההוא למעוטי (ש"ס מ): ד) ליה רחמנא לנח (ש"ס מ): ה) בש"מ נוסף אמר מר: ו) ל"ל מאותן שעתידין ליטהר. וע' מהרש"ל שב"ש הגר' הגהות (הגרי"ב. וכ"ה בבחה"י), ולבמ' גיר' זו מוכרחת, דאי מתלים הייט שנעבדה בהן עבירה ל"ל הלון יתפרש הא דכתיב מטהורים ז' ומטמאים ב', למה לי ב', יקח ז' מאותן שלא נעבדה בהן עבירה. בשלמא ממון טמא אי אפשר שיהא טהור, אבל מזו שנעבדה בהן עבירה הרי אפשר ליקח אחרים וי"ע (גל' קה"י). וכש"מ גורס בדפסא לפניו אלא שאפ"ר מוסיף ל"א מאותן העתידין ליטהר: ז) בכל כתב"י ונקלא דפו"י הגוסי לבל קרבו עולות. וכ"כ בכש"י, וכ"ג הש"מ, והמכוון הוא דלא נרסינן "הכל" דמשמע דקאי על הקרבנות, אלא נרסי' "לבל" דקאי על המקריבים. וכן משמע מפירש"י. ולפי"ז לא נרסינן נמי בסמוך להתיבות שנטמאיים, ולימא נמי בכתב"י ודפו"י. וכ"ג טה"ק וכנ"י במ"ג ע"ש בגיליון בתוך. וכש"מ מתם המיבות שנטמאיים גורס ולבני נח, והמכוון אחד. והנוסח אשר בדפוסים שלנו הוא עפ"י הגהת הגיון יעקב וכה"ק, ועי' רש"ש. וכשפ"א מיקן לשון נוסח זה דל"ל אימא שלמים ועולות והתניא כמ"ד לא הקריבו כו'. וע"ש: ח) ל"ל לבני. וכן בכל הגי לקמן (ש"מ, כתה"י): ט) ל"ל התנערי. וכן בכש"י (ש"מ ומהרש"א): י) ל"ל משמיני. וכ"ה בכש"י (ש"ש): יא) ל"ל יתרו לאחר מתן תורה הוה הניחא וכו' (ש"ס מ): יב) ל"ל מ"ד (ש"מחכ"י): יג) ל"ל שכשנתן הקב"ה תורה היה הקול (כ"י מ ור' וק"): יד) לעולם שנאמר ה' למבול כו' כל"ל (ש"ש מ): טו) עי' כש"מ שנשבע שלא יפחיתם. והק' כמ' מו"ר ל"ל מה שאלו שוב שמא מביא מבול מבול של אש. וע"כ מיקן נוסח הגמ' דכל"ל שמא מבול בא לעולם אמר להם ה' למבול ישב כבר נשבע הקב"ה שאינו מביא מבול לעולם. אמרו לו מבול של מים וכו' נשפט אמר להם הישב ה' מלך לעולם כבר נשבע משחית וכו'. וכזה ל"ש פירש"י: טז) לעולם שנאמר כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי (ש"ס מ) מעבור מי נח עוד על הארץ אמרו לו כו' (כ"י צ) שמא מבול וכו' שנאמר ה' באש יבא אמר להן כבר נשבע (ש"מ): יז) ל"ל שנאמר ה' באש יבא (ד"שע' סק) (ש"מ). וע' קונטס יא ש"ל: יח) ל"ל שאינו מביא מבול כל עיקר שנאמר ולא יהיה עוד מבול לשחת כל בשר. ואלא מה קול כו' (ש"ס מ): יט) והוא מבקש (כ"י מ): כ) ל"ל ר"א בן יעקב (גליון): כא) ל"ל דכתיב (ש"ס מ): כב) ל"ל להודיעו (ש"ס מ): כג) ל"ל דלאו (ב"ש): כד) שנים ידע שהן (ב"ש): כה) ס"ל הכל (גליון עפי' בה"ז), וכתב"י כלפניו, ועי' לעיל אות ז, וכרש"ש כ' דדבור זה הל"ל עם שלפניו, ומתיבת קרבו עולות שלא דכור מדש: כו) בני לי. הא לימעוטי טריפה (ש"ס מ). מהו דתימא אתך לצותא בעלמא. לעמוד עמו י"ל מדשיט כתיבה ומיהו טריפה לא מעייל שלא תמות וכטל לעוותא, אבל זקן וסרים שפיר דמי קמ"ל (שם מ). לו: אי מתתך טריפה הוא דמעטינו אבל זקן וסרים מתמת הוי דלמא תמיש לגוותא בעלמא אמר רחמנא לעייליהו וטריפה לא מיכפת ומפיקו שלא תמות ומיהו טריפה לא מעייל שלא תמות וכטל לעוותא, אבל זקן וסרים שפיר דמי קמ"ל (שם מ). לו: אי מתתך טריפה הוא דמעטינו אבל זקן וסרים מתמת הוי דלמא תמיש לגוותא בעלמא אמר רחמנא לעייליהו וטריפה לא מיכפת ומפיקו שלא תמות ומיהו טריפה לא מעייל שלא תמות וכטל לעוותא, אבל זקן וסרים שפיר דמי קמ"ל (שם מ). לו: מאותן שלא נעבדה בהן עבירה. שלא נזקקו אלא לגבן וזגם (סנהדרין קח: ע"ש) התקע"ד דורות. נתלפים שנה שקדמה מורה לעולם היו עתידין דורות הללו להנהלות, שנאמר (תהלים קה) דבר צוה לאלף דור, ולאה הקב"ה שאין העולם מתקיים כלא דור, והיה מתנה לכ"ו דורות, הרי שתמיד מתקע"ד מלאך (שבת פח:):

כג א מיי' פ"ג מהל' איסורי מזבח הל' ח:

תורה אור השלם

1. וּמִכֹּל הָחַי מִכָּל בָּשָׂר שְׁנַיִם מִכָּל תָּבִיא אֶל הַתֵּבָה לְהַחֲיֹת אִתְּךָ זָכָר וּנְקֵבָה יִהְיוּ:

בראשית ו, יט

2. וְהַבָּאִים זָכָר וּנְקֵבָה מִכָּל בָּשָׂר בָּאוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים וַיִּסְגֹּר יְהוָה בַּעֲדוֹ:

בראשית ז, טז

3. וַיִּשְׁלַח אֶת נַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּזְבְּחוּ זְבָחִים שְׁלָמִים לַיהוָה פָּרִים:

שמות כד, ה

4. וְהַבֵּל הֵבִיא גַּם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ וּמֵחֶלְבֵהֶן וַיִּשַׁע יְהוָה אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ:

בראשית ד, ד

5. עוֹרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַּנִּי יִזְּלוּ בְשָׂמָיו יָבֹא דודי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מִגְדָּיו:

שיר השירים ד, טז

6. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה גַּם אַתָּה תִּתֵּן בְּיָדֵנוּ זְבָחִים וְעֹלֹת וְעָשִׂינוּ לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ: שמות י, כה

7. וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה עֹלָה וּזְבָחִים לֵאלֹהִים וַיָּבֹא אַהֲרֹן וְכָל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹל לֶחֶם עִם חֹתֵן מֹשֶׁה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים:

שמות יח, יב

8. וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹהֵן מִדְיָן חֹתֵן מֹשֶׁה אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי הוֹצִיא יְהוָה אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם: שמות יח, א

9. וַיְחַלֵּשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עֲמָלֵק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חָרֶב:

שמות יז, יג

10. קוֹל יְהוָה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד: תהלים כט, ט

11. יְהוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם:

תהלים כט, י

12. כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבְחַרְבּוֹ אֶת כָּל בָּשָׂר וְרַבּוּ חַלְלֵי יְהוָה: ישעיהו סו, טז

13. יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

תהלים כט, יא

14. וַיְהִי כִשְׁמֹעַ כָּל מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַّרְדֵּן יָמָּה וְכָל מַלְכֵי הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר עַל הַיָּם אֵת אֲשֶׁר הוֹבִישׁ יְהוָה אֶת מֵי הַיַّרְדֵּן מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד עָבְרָנוּ (עָבְרָם) וַיִּמַּס לְבָבָם וְלֹא הָיָה בָם עוֹד רוּחַ מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: יהושע ה, א

15. כִּי שָׁמַעְנוּ אֵת אֲשֶׁר הוֹבִישׁ יְהוָה אֶת מֵי יַם סוּף מִפְּנֵיכֶם בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם וְאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם לִשְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַّרְדֵּן לְסִיחֹן וּלְעוֹג אֲשֶׁר הֶחֱרַמְתֶּם אוֹתָם:

יהושע ב, י

16. וְנִשְׁמַע וַיִּמַּס לְבָבֵנוּ וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ מִפְּנֵיכֶם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת:

יהושע ב, יא

שיטה מקובצת

מ"ש התם דכתיב בו'. סוטה דף ל"ד ובע"א):

מוסף רש"י

ואין תמות וזכרות בעופות. אלא קנא דרים אתמר בכל הקרבנות (ויקרא כב) פיש אים מנים יטרלל לאבר יקריב קרבנו לכל נדריהם ונו' לגלוגים מנים זכר בנקר בכבשים ובעזים מלגלה כמיב לגלוגים מנים זכר ולגלתות, לימקך אלון מקפיד על תמות וזכרות אלא על אלו (קדושין כד:), בבהמה כתיב תמים זכר אבל עוף אלבך לא כתיב בה תמים ולא מומים קבעים כגון זיזין שבעין, אלא מומין גדולים כגון מחוסר אבר, ושעמה משום הקריבהו לא לפתחך (חולין

כב.): למחוסר אבר שנאסר לבני נח. כל זמן שלא נימנה תורה אף ישראל נקראו בני נח (ע"ז נא.): ומכל החי וגו'. על פי שהיה עתיד מ"מ להקריב מהן לכתיב (בראשית ח) ויקח מכל הבהמה הטהורה וגו' (שם ח.): מלחיות זרע נפקא. דבר שעושה פירות, וטריפה שניקב קרום אל מת לו שתתבו רגליה אוב אינה יולדת: אלא למ"ד טריפה יולדת. מיעטרינן מכל חי למעוטה אלא נפקא מלחיות זרע: בדומין לך. ולא נרפה, אלבך מכל חי למחוסר אבר אחת: דדילמא נח גופיה טריפה הוה. ואע"ג דמי כתיב שנים לדמתם טריפה מיה ס"ל, אלבך לא נפקא מאתך לטעוטי טריפה ואתת מכל חי למעוטה ולא ממשמעותא דהתם, דאת טריפה מיה, אלא מיבעיא לאתי חי לשון בריאות, וטריפה הוא לאמעטיו אבל מחוסר אבר לא (שם נא.). תמים בדרכיו. עניו ופסל רוח: צדיק במעשיו. אלא חמים (שם ו.) לחיות זרע למה לי. הא לימעוטי טריפה (שם נא.). מהו דתימא אתך לצותא בעלמא. לעמוד עמו י"ל מדשיט כתיבה ומיהו טריפה לא מעייל שלא תמות וכטל לעוותא, אבל זקן וסרים שפיר דמי קמ"ל (שם נא.). לו: אי מתתך טריפה הוא דמעטינו אבל זקן וסרים מתמת הוי דלמא תמיש לגוותא

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות